

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3231/2017. (X. 3.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.037/2016/14. számú végzése, valamint a Debreceni Ítéltábla Fpkf. III.30.303/2016/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője útján (dr. Fodor Ákos ügyvéd, 1022 Budapest, Áldás utca 8., földszint) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Gfv.VII.30.037/2016/14. számú végzése, valamint a Debreceni Ítéltábla Fpkf.III.30.303/2016/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. A panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó felszámoló szervezetként vett részt, de a Miskolci Törvényszék ezen tisztsége alól felmentette és új felszámoló szervezet kijelöléséről gondoskodott. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Debreceni Ítéltábla a végzést megváltoztatva a felszámoló felmentését mellőzte. Az egyik hitelező által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán a Kúria a Gfv.VII.30.037/2016/14. számú végzésével az Ítéltábla végzését hatályon kívül helyezte és a másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [3] A Kúria azt vizsgálta, hogy a felszámoló a fellebbezésben milyen petitumot terjeszthet elő és a másodfokú bíróságnak az elsőfokú bíróság jogszabálysértése esetén milyen körben van joga megváltoztatni a határozatot. Álláspontja szerint a felszámolási eljárás rendeltetése a piac stabilitásának a védelme, ezen belül is elsődlegesen a fizetéseképtelenné vált társaság hitelezőinek az érdekvédelme. A bíróság eljárását szakértőként támogató felszámolónak az ebbéli minősége fenntartásához társuló, az eljárásban érvényesíthető alap- és alanyi jogai nincsenek. A felszámoló tehát nem ügyfél a bíróság előtti felszámolási eljárásban, hanem lényegét tekintve szakértői feladatokat lát el. A bíróság felszámolót kirendelő és felmentő határozatára vonatkozó törvényi szabályozás azt a célt tartja szem előtt, hogy a fizetéseképtelenné vált piaci szereplő piacról történő kivezetése rövid idő alatt, a lehető legkisebb zavart keltve, a lehető legteljesebb körű hitelezői igénykielégítés mellett történhessen meg. A felszámoló, a Csőd- és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) által szabályozott jogállásából és a felszámolási eljárásban elfoglalt helyéből következően fellebbezésével nem a felszámolásnak egy konkrét ügyben való lefolytatásához való jogát tudja érvényesíteni, hanem azt vitathatja, hogy az elsőfokú határozattal ellentétben az eljárása valóban jogszerűtlen volt-e. A Cstv.-n alapuló törvényes és jogos érdekei arra terjednek ki, hogy tisztázhassa intézkedései, döntései törvényes és jogszerű jellegét. További törvényes és jogos érdeke az, hogy hozzájusson a felmentésig végzett jogszerű munkáját ellentételező, összegszerűségében megfelelően megállapított díjazásához. Az adott felszámolási eljárásba történő visszahelyezés azonban a Kúria szerint olyan igény a felmentett felszámoló részéről, amelynek elmaradása – alaptalan felmentés esetében – számára valódi vagyoni sérelmet okozhat, a felszámolónak az elvégzett munkája után járó díjazásán felüli vagyoni igényének érvényesítése azonban a felszámolási eljárásokban még ilyen esetben sem élvez jogvédelmet. A felszámoló visszahelyezése, az ezzel szükségképpen együttjáró „átadás-átvétel”, a különböző felszámolók által végzett intézkedések vitatása elhúzná, megnehezítené az eljárás lefolytatását, ezáltal súlyosan sértené a jogbiztonságot, aminek a védelme a felszámoló vagyoni érdekeinek a védelmét nyilvánvalóan megelőzi. Kizárja a felmentett felszámoló visszahelyezését (akár kifejezett rendelkezéssel, akár a felmentés „mellőzésével”) az is, hogy a felmentéssel egyidejűleg kirendelt új felszámoló e minőségének a megszüntetésére, az újonnan kirendelt felszámoló felmentésére – jogszabályi rendelkezés hiányában – nincs lehetőség. Két felszámoló pedig nem működhet párhuzamosan egy felszámolási eljárásban.

- [4] A megismételt másodfokú eljárásban a Debreceni Ítéltábla a Fpkf.III.30.303/2016/5. számú végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A végzés indokolása szerint a másodfokú bíróság kiegészítette a tényállást azzal, hogy az indítványozót a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium időközben törölte a hatósági nyilvántartásból. Ennek nyomán a másodfokú bíróság nem vizsgálta a Kúria által előírt azon körülményt, hogy a felmentett felszámoló elkövette-e az elsőfokú bíróság által a terhére rótt ismétlődő vagy súlyos jogszabálysértést. Ennek oka, hogy az időközben bekövetkezett törlésre tekintettel a felmentés akkor is törvényes, ha egyébként az nyerne megállapítást, hogy a felszámoló felmentése az elsőfokú bíróság részéről megalapozatlan és jogszabálysértő volt. Kiemelte azt is a másodfokú bíróság, hogy a Kúria végzésében foglaltakhoz csak akkor lett volna kötve, ha a peranyag azonos lenne a korábbival.
- [5] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a határozatok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, M) cikk (1) és (2) bekezdését, R) cikk (1)–(3) bekezdését, I. cikk (1)–(4) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, XXIV. cikk (1) és (2) bekezdését, XXVIII. cikk (7) bekezdését, továbbá a 28. cikket.
- [6] Az indítványozó előadta, hogy a Kúria végzése a fellebbezési jogot kiüresíti, formálissá teszi, a Cstv. szabályai-ból nem következik az, hogy a felszámoló ne kérhetné a státuszába történő visszahelyezését. Az 5/1992. (I. 23.) AB határozatra hivatkozva kifejtette, hogy a hatékony jogorvoslatnak biztosítania kell a támadott érdemi határozat megváltoztatásának vagy hatályon kívül helyezésének lehetőségét, azonban a nem érdemi döntéseknél az ilyen felülvizsgálat hiánya nem feltétlenül alkotmányellenes. A Kúriára hivatkozva leszögezte, hogy a felszámoló felmentése érdemi határozatnak minősül. Ennek ellenére szerinte a Kúria határozata folytán csak a járulékos kérdésekben állítható helyre az eredeti állapot, így nem biztosított a hatékony és érdemi jogorvoslat. Előadta, hogy a Kúria döntése mindezek miatt elvonta a másodfokú bíróság hatáskörét, ezáltal megsértette a törvényes bíróhoz való, Alaptörvényben biztosított jogot.
- [7] Az indítványozó szerint a Kúria végzése a másodfokú bíróságnak adott alaptörvény-ellenes utasítása miatt sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét és egyértelműen jogalkotásnak is minősül, ami pedig szerinte a C) cikk (1) bekezdésébe ütközik.
- [8] A tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatban azt is kifejtette, hogy az államnak kötelessége biztosítani a bírósághoz fordulás valódi lehetőségét és részletezte, hogy az alapjogok korlátozására mikor nyílik lehetőség. Hangsúlyozta azt is, hogy erre csak törvényben kerülhetne sor, így arra jutott, hogy a Kúria végzése az Alaptörvény I. cikkét is sérti.
- [9] Álláspontja szerint a felszámoló jogsértő felmentése folytán a jogszabálysértően kinevezett új felszámoló az érvénytelen bírósági határozatra jogosultságot nem alapíthat, ráadásul visszaélésre ad lehetőséget, ha a hitelezők alaptalan, de folyamatos kifogásolási eljárások kezdeményezésével végérvényesen elmozdíthatják a jogszerűen eljáró felszámolót. Ennélfogva szerinte a jogszerűtlenül kijelölt felszámoló érdekei nem élvezhetnek védelmet a jogszerűtlenül felmentett felszámolóval szemben. Indokai alátámasztására felhívta az Alaptörvény 28. cikkét is. Kifejezetten aggályosnak tartja, hogy ebben a tekintetben a Kúria álláspontja teljesen ellentétes a Nemzetgazdasági Minisztérium értelmezésével, amely szerint biztosítani kell a felmentett felszámoló „visszahelyezhetőségét”.
- [10] Megemlítette azt is, hogy a Kúria határozata sérti a vállalkozás szabadságát. Ebben a körben az Alaptörvény M) cikkére hivatkozik. Szerinte a jogszerűtlenül kijelölt felszámoló jogosulatlan gazdasági előnyre tesz szert, ami sérti a felszámolók közötti versenyt.
- [11] Végül abbéli véleményének is hangot adott, hogy a kúriai jogértelmezés helyett konkrét és egyértelmű jogszabályi előírásokra lenne szükség.
- [12] 1.3. Az Alkotmánybíróság felhívására az indítványozó kiegészítette az indítványát, amelyben lényegében a Debreceni Ítéltábla végzésére vonatkozóan megismételte az indítvány – eredetileg a Kúria végzésével kapcsolatos – legfontosabb állításait. Emellett hivatkozott a Cstv. olyan irányú tervezett módosítására is, ami megszüntetné a felszámoló felmentése esetén az előzetes végrehajthatóságot.

- [13] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] 2.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-ára alapozza, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] 2.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdésének első fordulata szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó a sérelmezett jogerős végzést 2016. szeptember 29. napján vette át, míg az alkotmányjogi panaszt határidőben, 2016. november 11. napján adta postára.
- [16] Az indítványozó jogi képviselővel jár el. Érvényes, az Alkotmánybíróság eljárására vonatkozó ügyvédi meghatalmazást csatolt.
- [17] Az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletábrai határozat az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, ellene nincs helye fellebbezésnek, az indítvány tehát e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [18] Az indítványozó az alapügyben felszámoló volt, a sérelmezett döntés az ő felmentésével kapcsolatban született, így érintettsége a támadott bírósági határozatokkal összefüggésben egyértelműen megállapítható.
- [19] 2.3. A befogadhatóság formai feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány csak részben felel meg az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott, az Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésekben foglalt követelményeknek.
- [20] Az indítvány az Abtv. követelményeinek megfelelően meghatározza az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntéseket, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg azok megsemmisítésére. Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmét alkotmányjogilag értékelhető indokolással támasztotta alá.
- [21] Ugyanakkor az indítványban megjelölt C) cikk (1) bekezdés, M) cikk, R) cikk, I. cikk, továbbá 28. cikk nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak, míg a B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányára, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmára tekintettel alapítható alkotmányjogi panasz [pl. 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91], 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]]. Így ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 27. § a) pontja előírásának.
- [22] 2.4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Ez a feltétel a jelen ügyben benyújtott panasz vonatkozásában nem teljesült.
- [23] Az indítvány ugyan a Kúria végzésével kapcsolatban részletes indokolást tartalmaz, azonban megjegyzendő, hogy jelen ügyben nem a Kúria határozata zárta le az alapügyet, hiszen a hatályon kívül helyezésre tekintettel ezt követően született meg a Debreceni Ítéletábrla jogerős végzése. Az indítványozó arra építi az érvelését, hogy a Kúria végzésében foglaltakhoz az alsóbb fokú bíróság kötve van a megismételt eljárás során, így az abban foglalt vélt alaptörvény-ellenesség szükségképpen eredményezi a jogerős határozat alaptörvény-ellenességét is. Az Alkotmánybíróság azonban észlelte, hogy a megismételt eljárásban a Debreceni Ítéletábrla teljes egészében figyelmen kívül hagyta a Kúria végzésében foglaltakat és döntését kizárólag az időközben megváltozott tényállásra alapozva hozta meg. Ilyen módon a támadott kúriai határozat mindösszesen a hatályon kívül helyezés ténye folytán gyakorolt hatást a jogerős végzésre, önmagában azonban ennek alaptörvény-ellenességét az indítványozó nem állította, csak a döntés indokolásában foglalt utasítások alaptörvény-ellenességét hangsúlyozta. A kúriai döntés indokolásában foglaltak azonban egyáltalán nem jutottak érvényre a jogerős határozatban, hiszen az a fentiek szerint teljesen más indokokon nyugszik. Ennélfogva az indítvány az Ítéletábrla által hozott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét nem veti fel, a Kúria döntését pedig

ezen túlmenően azért nem vizsgálta az Alkotmánybíróság, mert a fenti indokok miatt nem tekinthető az ügy érdemében hozott döntésnek (Abtv. 27. §).

- [24] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. szeptember 26.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1887/2016.

